

Rodna Gruda

V Porabje po toplino človeške dlani

To Porabje for the Warmth of Human Hand

Objavljeno dne/Published on: 02.10.2013

Avtor članka/Article Author: Blanka Markovič Kocen, foto: osebni arhiv L. V.

Lidija Vindiš Roesler, po rodu Ptujčanka, je skupaj s svojim možem, Berlinčanom, v porabski vasi Gornji Senik našla svoj drugi dom. Bodoča doktorica etnoloških znanosti pravi, da so jo ljudje lepo sprejeli in da je v Porabju poleg etnološkega izziva našla tudi to, kar vedno išče: toplino človeške dlani.

Lidija Vindiš Roesler, originally from Ptuj, found her second home in a Porabje village Gornji Senik along with her husband from Berlin. The future PhD in ethnological sciences says that people have accepted her kindly and that aside from the ethnological challenge, Porabje also offered her what she has always been looking for: the warmth of human hand.

Lidija Vindiš Roesler s
soprogom na Triglavu
(2010).

Lidija Vindiš Roesler se je po končani maturi na Gimnaziji Ptuj vpisala kar na tri univerze: v Ljubljani, Gradcu in Münchnu. Njena prva želja je bil študij etnologije in afrikanistike v Münchnu. »Zaradi birokracije v Nemčiji nisem mogla študirati, zato sem se odločila za podoben študij v Avstriji,« pove mlada sogovornica. »V Gradcu je bila to etnografija in kulturna antropologija. Študij v Ljubljani je zame veljal kot rezerva, če mi drugje ne bi uspelo.« Lidija obenem priznava, da ji je bila tujina bližje kot življenje v Ljubljani. »Nemškega jezika sem bila vešča že od malih nog, nemško kulturo pa sem dobro poznala.«

Študij v tujini je spodbujal tudi Lidijin oče in tako je nanese, da se je odločila za Avstrijo.

Študij v Gradcu

»Res je, da študij etnografije ni ravno tisti tipičen študij, ki bi ga nekdo pričel v tujini. V prvi vrsti se izbira glasba, prevajalstvo, ekonomija in tako dalje,« pripoveduje Lidija. »Seveda noben začetek ni lahek in tako je bil tudi moj povezan z zapleti, prilagajanjem in spoznavanjem avstrijske kulture in mentalitete.« Antropologija se namreč ukvarja s človekom kot takim, na vseh njegovih področjih bivanja. Zato je bil stik s sočlovekom – sprva tujcem – nujno potreben. Lidija ob tem poudarja, da so domovina zanj predvsem ljudje in ne kraj. »Tukaj se počutim doma in tujci so postali moji prijatelji.«

Vzrok za študij v Avstriji torej ni bil geografska bližina, prej, pravi, je to bila njena vzgoja v duhu širine, ki je pripomogla, da je bila tujina zanj samoumevna. »Danes morda mislim, da bi morala biti geografska oddaljenost še večja. Ko se namreč nekje ustališ, je težko odriniti na novo. Ni mi žal, da sem se tako odločila.«

Iz Berlina in Gradca na Gornji Senik

Lidijin mož je doma iz Berlina in je že pred dvajsetimi leti kupil domačijo v Porabju, natančneje v eni izmed porabskih vasi, na Gornjem Seniku. Takrat se še seveda nista poznala. »Hišo mu je posredoval nek madžarski prijatelj, moj mož jo je v celoti prenovil in danes velja kot neke vrste 'odprta hiša', saj sprejemamo goste z vseh koncev sveta, kuhamo in ponujamo vodenja po neokrnjeni naravi parka Goričko. Zelo radi smo v tej nedotaknjeni naravi, a žal včasih zmanjka časa, da bi se ji podrobneje posvetili.«

Lidija z možem in hčerko Almo v tej najzahodnejši madžarski vasi preživlja predvsem konce tedna in v poletne mesece. Takrat je tudi največ gostov, saj Madžari zelo radi zahajajo sem na oddih. »Za nas je to dobra kombinacija z Gradcem. Na eni strani mestno, na drugi pa podeželsko življenje. Seveda je tudi kultura sobivanja ljudi popolnoma drugačna kot v mestu. Na vasi se vsi poznamo, kar ima prednosti in tudi slabosti,« pravi

sogovornica in dodaja, da so jo domačini zelo lepo sprejeli. »Seveda najprej z radovednostjo, potem pa z velikim srcem!«

Etnologija položena v zibko

Kot večina Slovencev je tudi Lidija Porabje poznala le iz šolskih knjig. »Nisem poznala zgodovine ne jezika, kaj šele običajev!« Kot etnolog išče izvorno kulturo. »Sodobna stroka se seveda ukvarja tudi z modernimi temami migracije, urbanizacije, integracije itd. Vendar to ni moja domena.« Ker prihaja iz najstarejšega slovenskega mesta Ptuja, ji je bilo zanimanje za zgodovino in stare običaje položeno v zibko. Tako, kot pravi, še bolj uživa ob pogledu na stare izbe, predmete, kašče, slike in ugotavlja, čemu so namenjene. »Arhaičen je tudi porabski jezik, ki se žal vse bolj izgublja v madžarščini in drugih svetovnih jezikih.«

Sogovornica si ne želi, da bi se prvobitno okolje v Porabju moderniziralo. »Naj ostane tako, kot je. Modernizacija nam prinaša izenačenje človeških potreb, razmišljanja in vodi k edinemu cilju, to je potrošnja. Tega ne iščem, saj je Zahod prav nasičen s t.i. moderniziranimi stvarmi,« pravi. Kot etnologinja ne išče standardov, temveč posebnosti in toplino človeške dlani. »Od nekdaj sem bila vajena tega in to tudi zmeraj iskala. Tako doma na Ptuj, na študijskem mestu, kot tudi v Porabju. Okoliščine so bile zmeraj drugačne, a človek v osnovi in željah po razumevanju ostaja enak.«

Dvojezičnost je zaklad, narečja prihodnost Evrope

V družini Vindiš Roesler govorijo dvojezično. »Zame to ni bila odločitev, temveč logična posledica. Ni lahko vztrajati v domačem jeziku, če okolica, predvsem v Gradcu, govori nemški jezik. Otroci danes vsekakor odraščajo v različnih socialnih okoljih kot včasih in zakaj ne bi govorili več jezikov hkrati?« pravi Lidija, ki je prepričana, da je dvojezičnost zaklad, ki ti ga nihče ne more vzeti. »Hčerka Alma že hodi v jasli in tam lahko sliši nemško, angleško, hrvaško ali pa tudi kitajsko besedo. Tudi moj mož je zelo naklonjen dvojezičnosti in sam že veliko razume. Čeprav morda Alma ne bo razvila jezika do perfekcije, je to najin skrivni jezik, na katerega sva in bova ponosni.«

Sprva je imela Lidija nekaj težav pri razumevanju porabščine. A ker se hitro prilagaja, se je tega že skoraj »mrtvega« jezika naučila. »Če razumeš jezik ljudi, razumeš tudi, kako mislijo.« Prepričana je, da ji je to tudi zelo dobro uspelo. »V življenjepisu sicer ne omenjam, da sem večša manjšinskega jezika, a morda bodo prav narečja nekoč prihodnost Evrope. Jezikoslovci se namreč sprašujejo o tem, kateri jeziki bodo preživeli. Lepo bi bilo, če bi ti majhni, priljubljeni jeziki ostali.«

Romanja kot perspektiva turizma?

Pred kratkim je Lidija po Porabju vodila skupino v Gradcu živečih Slovencev. »Bili so zelo navdušeni, saj sami niso poznali teh krajev. Le-ti so morda vredni ogleda samo za določeno publiko. Za ljudi, ki jim zadostuje narava, preprostost in tradicija. Sami se lahko vprašamo, če bi raje odšli v New York ali v Porabje in odgovor bo očiten. Taka je žal tudi prihodnost. Vlečejo središča napredka in globalizacije. Morda pride do preobrata v mišljenju turistov, kar smo vsi mi, in bodo podežolja spet zaživela. Za to se osebno trudim.«

Lidijin cilj je dokončati podiplomski študij, a mu včasih zaradi pestrega udejstvovanja težko sledi. Pred kratkim je v Gradcu prejela nagrado za predstavljeno temo in sedaj mora ustreči pričakovanjem. »Moja tema sledi trendom družbe in časa, zajema pa tudi zgodovinski značaj ene iz med prvih oblik preživljanje prostega časa, to je romanja. Naslov je Verski turizem v postkomunistični Sloveniji. Ukvarja se z odnosom med državo in Cerkvijo v naši polpretekli zgodovini in razvija nove turistične trende za Slovenijo. »Ker se dotikam dokaj težavne tematike in spornega odnosa, marsikdaj naletim na ovire. Ampak to je del raziskovalnega procesa. Ta naloga bo moj drugi otrok!«

Lidija pričakuje, da ji bo dokončan doktorski študij odprl dodatne možnosti na trgu dela. Že v času študija je bila dejavna v turizmu, z vodenjem skupin, predvsem Avstrijcev po naši domovini in širšem jugu Evrope, pa se ukvarja še danes. »Včasih se mi zdi, da sem kulturni ataše za Slovenijo. Zelo rada opravljam to delo in ga nameravam tudi v prihodnje. Seveda bodo potrebna dodatna usposabljanja, da bom lahko vodila po vsem svetu. Pa morda h kateremu od bralcev Rodne grude?« hudomušno pripomni.

Predvsem pa za Lidijo Vindiš Roesler velja eno: da živi to, kar dela, in dela to, kar živi.